

घटय भुजबन्धनम् GIt. 10; Ku. 3. 39. -बलम्, -वीर्यम् strength of arm, muscular strength. -मध्यम् the breast; क्रियन्निवास्य भुजमध्यमुरःस्थलेन R. 13. 73. -मूलम् the shoulder. -लता a long slender arm. -विनिष्पेषः slapping the upper arms (Mar. दंड योपटणं); तयोर्भुजविनिष्पेषादुभयोर्बलिनोस्तदा Mb. 3. 11. 58. -वीर्य a. strong in the arm. -शालिन a. possessing strong arms. -शिखरम्, -शिरस् n. the shoulder. -सूत्रम् the base-sine. -स्तम्भः paralysis of the arms.

भुजगः [भुज्-भक्षणं क, भुजः कुटिलीभवन् सन् गच्छति, गम् ङ] A snake, serpent; भुजगच्छेषसंवीतजानोः Mk. 1. 1; Me. 62; also 112. -गी The Āśleṣā Nakṣatra. -Comp. -अन्तकः, -अशनः, -आभोजिन m., -दारणः, -भोजिन m. epithets of 1 Garuḍa. -2 a peacock; यथा बर्हाणि चित्राणि विभर्ति भुजग-शनः Mb. 12. 120. 4. -3 an ichneumon. -इन्द्रः, -ईश्वरः, -राजः epithets of Śeṣa; संसारसारं भुजगेन्द्रहारम् Śiva-stotra. -चलयः a bracelet consisting of a snake; तस्मिन् हित्वा भुजगचलयं शम्भुना दत्तहस्ता Me. 62.

भुजङ्गः [भुजः सन् गच्छति गम्-खच् मुम् ङिच्] 1 A serpent, snake; भुजङ्गमपि कोपितं शिरसि पुष्पवद्धारयेत् Bh. 2. 4. -2 A paramour, gallant; अभूमिरेषा भुजङ्गभङ्गिभाषितानाम् K. 196. -3 A husband or lord in general. -4 A catamite. -5 The dissolute friend of a king. -6 The constellation आश्लेषा. -7 The number 'eight'. -गी A serpent nymph. -Comp. -इन्द्रः an epithet of Śeṣa, the lord of snakes. -ईशः an epithet of 1 Vāsuki. -2 of Śeṣa. -3 of Patañjali. -4 of the sage Piṅgala. -कन्या a young female snake. -प्रयातम् N. of a metre having each quarter of twelve syllables; भुजङ्गप्रयातं भवेद् यैश्चतुर्भिः V. Ratna. -भम् the asterism आश्लेषा. -भुज् m. 1 an epithet of 1 Garuḍa. -2 a peacock. -लता betel-pepper (ताम्बूली). -शिशुः a kind of बृहती metre. -संगता N. of a metre. -हन् m. an epithet of Garuḍa; see भुजगान्तक &c.

भुजङ्गमः 1 A Snake; गजभुजङ्गमयोरपि बन्धनम् Bh. 2. 91. -2 An epithet of Rāhu. -3 The number 'eight'. -4 The constellation आश्लेषा. -मी A female snake. -मम् Lead.

भुजा 1 The arm; निहितभुजालतयैकयोपकण्ठम् Śi. 7. 71; गच्छता दशरथेन निर्वृतिं भूभुजामसुलभां भुजाबलात् Rām. Champū. -2 The hand. -3 The coil of a snake (भोग); सन्दश्य मर्मसु रूषा भुजया चछाद Bhāg. 10. 16. 9. -4 Winding. -5 The side of any geometrical figure. -Comp. -कण्ठः a finger-nail. -दलः the hand. -भुजि ind. arm to arm, in close fight. -मध्यः 1 the elbow. -2 the breast. -मूलम् the shoulder.

भुजिः Fire. -(dual) Ved. The two Āsvins, or eaters of oblations.

भुजिष्य [भुज्-किष्यन्] Independent. -प्यः 1 A slave, servant. -2 A companion. -3 The string worn round the wrist. -4 A disease (रोग). -प्या 1 A hand-maid, maid-servant, female slave; अथाङ्गदाश्लिष्टभुजं भुजिष्या R.

6. 53; Mk. 4. 8; Y. 2. 290. -2 A harlot, prostitute; ददर्श कामिनं कश्चिच्छूद्रं सह भुजिष्यया Bhāg. 6. 1. 59.

भुज्युः [भुज् युच् न अनादेशः] 1 Food. -2 A pot, vessel. -3 Fire. -4 A sacrifice.

भुण्ड् 1 Ā. (भुण्डते) 1 To support, maintain. -2 To select. -3 To take.

भुरण्युः (dual) An epithet of the Āsvins.

भुरिज् f. Ved. 1 The two arms. -2 Earth and heaven. -3 The earth itself. -4 A hypermetre.

भुरुण्डः A species of animal.

भुर्भुरिका, भुर्भुरी A kind of sweetmeat or eatable.

भुवः Ved. 1 Fire. -2 The earth (भुवोलोक). -3 The air, atmosphere (भुवस्).

भुवद्वत् m. pl. An epithet of the Ādityas.

भुवनम् [भवत्यत्र, भू-आधारादौ-क्युन्] 1 A world, the number of worlds is either three, as in त्रिभुवन or fourteen; इह हि भुवनान्यन्ये धीराश्चतुर्दश भुञ्जते Bh. 3. 23 (see लोक also); cf. also अतलं सुतलं चैव वितलं च गभस्तिमतम् । महातलं रसातलं पातालं सप्तमं स्मृतम् ॥ रुक्मभौमं शिलाभौमं पातालं नीलमृत्तिकम् । रक्तपीतश्वेतकृष्णभौमानि च भवन्त्यपि । पातालानां च सप्तानां लोकानां च यदन्तरम् । सुशिरं तानि कथ्यन्ते भुवनानि चतुर्दश ॥ Vahni. P.; भुवनालोकनप्रीतिः Ku. 2. 45; भुवनविदितम् Me. 6. -2 The earth. -3 Heaven. -4 A being, living creature. -5 Man, mankind. -6 Water; पाणिरेष भुवनं वितरेति छद्मवाग्भिरव वामन विश्वम् N. 21. 64. -7 The number 'fourteen'. -8 Abode, residence (Ved.). -9 Becoming prosperous. -Comp. -अद्भुत a. astonishing the world. -ईशः a lord of the earth, king. -ईश्वरः 1 a king. -2 N. of Śiva. -ईश्वरी N. of various goddesses. पूजायन्त्रम् N. of a mystical diagram. -ओकस् m. a god. -कोशः the receptacle of beings. -तलम् the surface of the earth. -त्रयम् the three worlds (the earth, atmosphere, and heaven; or heaven, earth, and lower regions). -पावनी an epithet of the Ganges. -भावनः the creator of the world. -भर्तृ m. the supporter of the earth. -शासिन m. a king, ruler. -हितम् the welfare of the world.

भुवन्युः [भू-कन्युच्] 1 A master, lord. -2 The sun. -3 Fire. -4 The moon.

भुवर, -भुवस् ind. 1 The atmosphere, ether (the second of the three worlds, the one immediately above the earth). -2 A mystic word, one of the three Vyāhritis, (भूर्भुवःस्वः).

भुविस् m. The ocean.

भुविस्थ (ष्ठ) a. 1 Standing on the earth (not in a chariot). -2 Dwelling on earth (not in heaven).

भुशुण्डिः, -ण्डी f. A sort of weapon or missile.